

Rapport

Projekt FOPA - Folkbildningens plattform för kompetensförsörjning och arbetsmarknad i Skåne

Kartläggning

Innehåll

Bakgrund	3
Kartläggning av folkbildningen i Skåne.....	3
Folkhögskolor	3
Allmän kurs.....	3
Särskild kurs.....	4
Yrkesutbildningar.....	6
Uppdragsutbildningar.....	6
Övriga kurser	6
SMF.....	7
Etableringskurs	7
SFI	7
Svenska från dag 1.....	8
Studieförbund.....	8
Svenska från dag 1.....	8
Vardagssvenska	9
TIA - Tidiga insatser för asylsökande	9
Uppsökande och motiverande insatser riktade till utrikes födda kvinnor.....	9
NAD.....	9
YH	10
Uppdragsutbildningar.....	10
Projektverksamhet	10
Slutsats	10
Samarbeten	11
Källor.....	12

FOPA - Folkbildningens plattform för kompetensförsörjning och arbetsmarknad i Skåne

Bakgrund

All folkbildning har sin grund i de fyra syften som riksdagen beslutat för stöd till folkbildningen

1. stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin,
2. bidra till att göra det möjligt för en ökad mångfald människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen,
3. bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället, och
4. bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet.

I dagens samhällsutmaning har folkbildningen en väldigt viktig roll. Med deltagaren i fokus ger folkbildningen människor möjlighet att komma ur utanförskap och närma sig samhället och arbetslivet.

Folkbildningen har på senare år kommit att utveckla stora delar av sin verksamhet mot ett arbetsmarknadsperspektiv. Den visar på sin flexibilitet att ändra riktning och starta verksamheter som uppfyller ett samhälleligt behov.

Folkbildningen har ansvarsfullt tagit sig an utmaningen när det gäller integration av alla de svenska som inte har Sverige som sitt födelseland. Hösten 2015 när den stora flyktingströmmen kom var det folkbildningen som tog ansvar i hela integrationsprocessen. Längden på asylprocessen som gick från normala 3-4 månader till tider upp mot 14 månader ställde krav på en fungerande verksamhet för personer i asylprocessen. Tidiga insatser gjorde personer mer förberedda när de väl fick uppehållstillstånd. Nu är dessa personer inne i etablering och skall ta nästa steg mot integrering i samhället och in på arbetsmarknaden. Folkbildningens insatser här kan vara avgörande.

Kartläggning av folkbildningen i Skåne

Folkhögskolor

Allmän kurs

Alla folkhögskolor måste ha allmän kurs. Dessa vänder sig främst till deltagare som saknar grundskole- eller gymnasieutbildning. På Skånes folkhögskolor bedrivs allmän kurs med

grundskoleinriktning, som basutbildning samt som högskoleförberedande. På flertalet folkhögskolor kan man läsa allmän kurs med en rad olika inriktningar. Detta gör att deltagaren kan välja även allmän kurs utifrån ett intresse man har. Följande profiler finns för allmän kurs i Skåne:

- Foto
- Grafisk design
- Måleri
- Serieteckning
- Språk
- Folkmusik
- Idrott och hälsa
- IT
- Matematik
- Kreativ verkstad
- Vård och omsorg
- Skrivglädje
- E-sport
- Programmering och webbdesign
- Träning, kost och hälsa
- Polishögskoleförberedande
- För deltagare med Asperger
- För deltagare med dyslexi
- Mänskliga rättigheter
- Kultur och kommunikation
- Natur
- Omvärlden
- Skapande
- Film
- Musik
- Internationellt
- Social
- Kreativt skrivande
- Journalistik
- Naturvetenskap
- Samhälle
- Lokalt
- Omställning

Profilerna på allmän kurs går i linje med den profil folkhögskolan har. Studierna leder ofta till fortsatta studier inom folkhögskolornas särskilda kurser.

Särskild kurs

De särskilda kurserna går ofta i linje med den profil folkhögskolan har. Här finns också direkta yrkesutbildningar. Folkhögskolorna har kommit olika långt i sitt tänk med de särskilda

kurserna riktat mot arbetsmarknad. Däremot har samtliga särskilda kurser en koppling till den bransch som ämnet handlar om. De särskilda kurser som finns inom skånska folkhögskolor är:

- Film
- Foto
- Musik
- Jazz
- Teater
- Speldesign
- Beteendevetare
- Interkulturellt entreprenörskap
- Handbollstränare
- Fotbollstränare
- Låtskrivare
- Musikal
- Säkerhet
- Musikkomposition
- Folkmusik
- IT
- Idrott och förening (parasport)
- Gospel
- Keramik
- E-sport
- Konsthantverk
- Skriva
- Konst & Design
- Musikteater
- För deltagare med Afasi
- Bibel
- 55+
- Teckenspråk
- Textil
- Fair Trade
- Migration
- Hip Hop
- Urban konst
- Samhällsentreprenör
- Skogsträdgård
- Odling
- Instrument
- Kina
- Inkludera flera

En del av de särskilda kurserna har koppling till arbetsmarknad och i dessa finns ämnen som entreprenörskap, ekonomi och marknadsföring inlagda i kursplanen. Deltagarna får jobba

med verkliga case som förbereder de för hur arbetsmarknaden inom deras område fungerar. De särskilda kurserna är också en förberedelse till högskolestudier inom ämnet. Detta syns framförallt inom de kulturella inriktningarna som exempelvis konst och musik.

Yrkesutbildningar

En hel del av de skånska folkhögskolorna har också valt att erbjuda yrkesutbildningar. Dessa ger yrkesbehörighet och är direkt kopplade till arbetsmarknaden. Teoretiska studier varvas med praktik inom området. En stor del av deltagarna får jobb efter avslutade studier.

Följande yrkesutbildningar finns:

- Fritidsledare
- "Integrationsvetare" - Migration, etablering, integration
- Assistent
- Lärarassistent
- Turism & Service
- Teaterpedagog
- Hälsocoach
- Socialpedagog
- Journalist

Utbildningarna har kommit till utefter en efterfrågan som finns och folkhögskolorna har varit med i framtagandet av kursplan för att på så sätt få in folkbildningen i utbildningen. Här ser en del folkhögskolor en möjlighet till ökning inom speciella bristyrken som efterfrågas av samhället.

Uppdragsutbildningar

Folkhögskolorna har även uppdragsutbildningar som ges på efterfrågan. De är riktade mot företag eller organisationer som köper utbildningen av folkhögskolan.

- Arbetsmiljö
- Integration
- Fackligt
- Entreprenör

Övriga kurser

Detta är den delen som har vuxit allra mest under senare år. Det är framförallt de kurser som riktar sig mot speciella målgrupper i samhället. Dessa kan vara asylsökande, nyanlända, korttidsutbildade och andra deltagare som står långt ifrån arbetslivet och som hamnat i ett utanförskap. Detta är kurser som staten ger folkbildningen i uppdrag att göra för att hjälpa till i samhällsutvecklingen. Kurserna har ett starkt arbetsmarknadsperspektiv och samarbete sker med myndigheter och det offentliga.

SMF

SMF, studiemotiverande folkhögskolekurs, är en 3 månader lång kurs som vänder sig till arbetssökande som varken har gymnasieexamen eller högskolebehörighet. Deltagarna måste vara inskrivna på Arbetsförmedlingen. Kursen erbjuds av folkhögskolorna på uppdrag av Arbetsförmedlingen, som är de som bestämmer vilka deltagare som skall gå. Det tas fram en individuell studieplan som har fokus på samhällskunskap, svenska, engelska och matematik. Mellan 2010-2017 har 29.000 deltagare gått SMF i Sverige och för 2018 finns 7.000 platser finansierade. Detta är dubbelt så många som starten 2010.

Utvärderingar visar att denna arbetsmarknadspolitiska insats varit framgångsrik. Av de ungdomar som avslutade en studiemotiverande kurs någon gång under 2015 har 35 procent studerat vidare på allmän kurs och 2 procent på särskild kurs på folkhögskola fram till och med 2016. Motsvarande siffror för de som fyllt 25 år är 38 procent och 3 procent. Nio av tio deltagare uppger att de skulle rekommendera kursen till en vän, och sju av tio har blivit motiverade till fortsatta studier.

SMF i Skåne är väldigt utbredd. Samtliga 17 folkhögskolor i Skånes folkhögskolor i samverkan kommer 2018 bedriva SMF-verksamhet.

SMF-verksamheten kräver ett bra samarbete med AF, som tillsätter deltagarna. Detta samarbete kan se olika ut på olika ställen, men samarbetet fungerar överlag bra. Det är viktigt att bygga långsiktiga relationer och få rätt handläggare.

Etableringskurs

Etableringskurserna är en 6 månader lång utbildning i svenska som vänder sig mot nyanlända som har etableringsplan och är ett samarbete mellan Folkbildningsrådet och Arbetsförmedlingen. De med kort utbildningsbakgrund skall prioriteras. Man använder folkbildningens arbetssätt och metoder, med aktivt deltagande. Kursen är studie- och arbetsförberedande och målet är att få deltagaren att studera vidare på exempelvis allmän kurs på en folkhögskola. Mellan 2014-2017 har 12.000 deltagare gått etableringskurs i Sverige. 2018 Folkbildningsrådet och Arbetsförmedlingen avtalat om 7.000 platser.

I Skåne bedrivs etableringskurserna av i stort sett alla folkhögskolor. Detta sker antingen på skolan eller på filialer.

SFI

Under etableringen kommer nästa insats från folkbildningen. Studieförbund och folkhögskolor samarbetar inom bland annat SFI-kurser. Folkhögskolorna fick 2011 möjligheten att anordna SFI och erhålla betygsrätt. SFI utgår i kommunens regi ofta från en gemensam kursplan, men med folkbildningens intåg inom SFI sågs ett mer individanpassat lärande som har deltagaren i fokus. Folkbildningens SFI har en tydligare koppling att få deltagarna att exempelvis studera vidare på folkhögskola och till integrering i samhället i stort. Folkbildningen växer stadigt inom SFI och aktörer kunde till exempel använda befintliga strukturer även om målgruppen växte väldigt mycket under 2016. Folkbildningen

har även i detta område kunnat använda sin flexibilitet och snabba omställningsförmåga. Fortfarande är det låg andel av landets SFI-verksamhet som bedrivs i folkbildningens regi, men det växer för varje år. 2018 är målet att Skolverket, som tagit över ansvaret för SFI från regeringen, skall revidera kursplanen så att den bland annat kopplas närmre arbetslivet.

Folkbildningsrådet gjorde 2017 en undersökning hos de 66 folkhögskolor som anordnade SFI. Siffrorna visade att SFI-verksamheten i Skåne ht 2016-vt 2017 hade 4670 av de 7732 deltagare som gick SFI.

Svenska från dag 1

Folkhögskolorna har ingen omfattande verksamhet inom Svenska från dag 1, utan det är studieförbunden som varit mest aktiva här.

Studieförbund

Studieförbundens verksamhet skiljer sig en hel del gentemot folkhögskolorna. Studieförbunden jobbar med öppna kurser som riktar sig mot allmänheten, men största verksamheten ligger ofta i de samarbeten de har med olika medlemsorganisationer, samarbetspartners. Studieförbunden har en stor verksamhet i samarbete med det stora föreningslivet i Skåne. Dessa samarbeten kan handla om exempelvis föreningsutveckling, språk, samhällsinformation. Studieförbunden har stor verksamhet inom musik, kör och andra kulturverksamheter. En stor del av denna verksamhet har ingen direkt koppling till kompetensförsörjning och arbetsmarknad utan syftar mer till de individuella och demokratiska syftena med folkbildning.

Vissa insatser görs däremot som insatser för att underlätta etablering i samhälle och arbetsliv samt hjälpa personer ur ett utanförskap.

Svenska från dag 1

Studieförbunden fick 2015 ett nationellt uppdrag att ansvara för Svenska från dag 1, vilket var ett sätt att genomföra svenska- och samhällsinformationsundervisning på landets alla anläggningsboenden (ABO). Verksamheten kan också genomföras för de som har eget boende (EBO) och de som fått uppehållstillstånd, men bor kvar i Migrationsverkets anläggningsboenden. Bara under den stora flyktingströmmen hösten 2015 genomfördes Svenska från dag 1 för 73500 deltagare i Sverige under 4,5 månad. Under 2016 nådde studieförbunden över 60.000 unika deltagare med Svenska från dag 1. Skånes andel här är ca 10%

Denna insats kunde inte göras inom befintlig verksamhet hos studieförbunden, eftersom du behöver svenskt personnummer för att gå en studiecirkel. Genom ett stort nätverk av organisationer som kunde hjälpa till och med egna resurser sågs studieförbunden som en bra part för insatsen. Deltagarna får ett bra utgångsläge när de väl sedan får uppehållstillstånd och tar steget in i etableringsfasen, där SFI blir en del av deras etablering.

Genom ett nära samarbete med föreningslivet genomförs svenska från dag 1 som öppna cirklar på ABO, i föreningslokaler, i studieförbundens lokaler eller som språkcafé i föreningslokaler. En effekt som ses i Folkbildningsrådets rapport för 2016 är att verksamheten har hjälpt till att motverka ohälsa bland deltagarna.

Vardagssvenska

Svenska från dag 1 utökades 2016 med Vardagssvenska som är längre språk- och samhällsinformationskurser, men fortfarande med deltagare i ABO eller EBO.

Denna insats ger en möjlighet att ha längre kurser inom svenska och samhällsinformation. 2016 gick 23000 deltagare Vardagssvenska i Sverige och även här är Skånes andel 10%.

TIA - Tidiga insatser för asylsökande

Länsstyrelserna i Sverige har uppdraget att samordna arbetet med tidiga insatser för asylsökande. Tidiga insatser omfattar verksamhet som har till syfte att främja målgruppens kunskaper i svenska, kunskaper om det svenska samhället och den svenska arbetsmarknaden samt hälsa. Verksamheten syftar till att påskynda etableringsprocessen samtidigt som det ger meningsfull sysselsättning under asylprocessen.

Studieförbunden är involverade med sin redan uppbyggda verksamhet för målgruppen samt genom att ha en del av TIA-samordnarna anställda hos sig.

Uppsökande och motiverande insatser riktade till utrikes födda kvinnor

Från och med 2018 har regeringen valt att satsa 30 miljoner på målgruppen utrikesfödda kvinnor. Denna målgrupp har en låg sysselsättning och har ett stort behov av utbildning. Insatsen syftar till att vara en inkörspport till fortsatta studier för målgruppen.

I Skåne har det redan startats en hel del insatser inom området.

NAD

NAD - Nätverk, aktivitet, delaktighet är ett projekt som syftar till att utveckla metoder för samverkan mellan idéburen sektor och offentlig sektor inom ramen för etablering. Här är flera studieförbund i Skåne involverade på olika sätt. Bland annat finns det 5 stycken NAD-samordnare i Skåne, som har sin anställning i något av studieförbunden. Projektet är ett samarbete mellan NÄTVERKET – IDÉBUREN SEKTOR Skåne, Länsstyrelsen, Region Skåne, kommuner och arbetsförmedlingar samt lokala idéburna organisationer.

Deltagarna, som är nyanlända, finns i etableringen och matchas mot föreningslivet efter gemensamma intressen. Dessa insatser har visat sig vara hälsofrämjande, språkfrämjande och nätverksbyggande, vilket underlättar deras väg till arbete och meningsfull fritid.

YH

Det finns ett studieförbund som driver yrkeshögskola. En tydlig koppling till arbetslivet med branschen involverad och studier som varvas med praktik. Branschens direkta koppling till utbildningen gör att den största delen av deltagarna får jobb efter genomförd utbildning. Utbildningsområden:

- Läke- och Livsmedelstekniker
- Teknikinformatör
- Kommersiell drönanoperatör
- Säkerhets- och trygghetskoordinator

Uppdragsutbildningar

En del av de skånska studieförbunden erbjuder uppdragsutbildningar riktade mot näringslivet, offentliga organisationer, privatpersoner. Det är deltagare som redan är i arbete och vill utvecklas inom sitt yrkesområde, men det är även deltagare från omställning där man går från arbetslös till jobb. Här finns en hel del samarbeten med bland annat Trygghetsrådet och Trygghetsstiftelsen. Exempel på utbildningsområden:

- HR
- Ledarskap
- Ekonomi
- Arbetsmiljö
- Kommunikation

Projektverksamhet

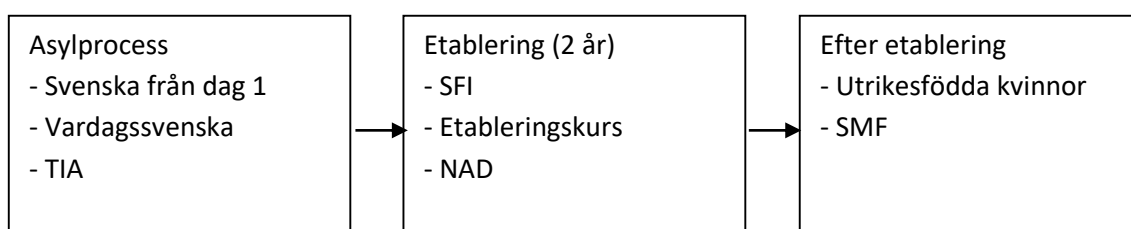
Förutom projekten NAD och TIA är studieförbunden involverade i andra projekt som i vissa fall är inriktade på arbetsmarknad. Det finns bland annat projekt för:

- Socialt företagande
- Nyanlända och bristyrken

Vidare är studieförbunden involverade i åtskilliga projekt som handlar om integration.

Slutsats

Folkbildningen finns med verksamhet i alla samhällsgrupper och kan vara den gemensamma nämnaren för personer i olika skeenden i livet. Figuren nedan visar exempel på hur det kan se ut för en människa som kommer till Sverige:

Denna bild att folkbildningen kan vara med i hela integrationsprocessen är något som tydligt framgår. Det är bara folkbildningen som jobbar med hela kedjan på detta sätt och som har ett helhetsgrepp över integrationen när det kommer till individen.

Folkbildningen får en allt tydligare koppling mot arbetslivet. Folkhögskolorna har kommit längre än studieförbunden när det gäller strategier att verksamheten skall kopplas till arbetsmarknad. Folkbildningens fyra syften är basen, men det är inget som talar mot kopplingen till arbetsmarknad.

Tidigt inflytande i de insatser som folkbildningen får i uppdrag att göra upplevs som viktigt. Då kan folkbildningen forma insatserna, så de blir mer folkbildningsmässiga vilket är ett framgångskoncept för deltagarna.

Folkbildningen kanske borde ta ett större ansvar när det gäller SFI. Den individuella anpassningen inom SFI som folkbildningen erbjuder har visat sig vara väldigt bra. Individen i centrum är viktigt för deltagarens väg till etablering.

Idag är de flesta insatserna antingen för folkhögskola eller studieförbund. De insatser där båda kan vara anordnare är Svenska från dag 1 och SFI. I Svenska från dag 1 syns att studieförbunden, som fick uppdraget först, har mycket större verksamhet än folkhögskolorna. För de studieförbund som bedriver SFI krävs samarbete med en folkhögskola, som har betygsrätten.

När det gäller målgrupper når folkbildningen de flesta. Ett stort ansvar tas mot de målgrupper som har svårast att ta sig in på arbetsmarknaden eller i samhället.

Inom yrkesutbildningar gör folkbildningen redan idag ett stort arbete. En närmre koppling till AF och de bristyrken som kommer framåt kan göra att detta växer. Det är en fördel om folkbildningen kan vara med tidigt i planeringen av utbildningarna för att kunna utforma dessa på ett folkbildningsmässigt sätt. Folkbildningens pedagogik med deltagarfokus är gångbart inom alla utbildningar.

Folkhögskolorna gör ett viktigt arbete inom en utbildningskedja. Från SMF - allmän kurs - särskild kurs - högskola eller jobb. Denna utbildningskedja är en styrka som finns inom folkbildningen.

Samarbeten

De samarbeten som sker idag är företrädesvis mellan folkbildningen och offentlig sektor. I och med att alla folkhögskolor har SMF, etableringskurs eller SFI är samarbetet ofta mot Arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingen har kommit att bli en viktig samarbetspart för folkhögskolorna. När det gäller studieförbund är det ofta FBR som är samarbetspartner i de uppdrag som kommit från staten.

Samarbeten inom folkbildningen sker mellan folkhögskolor eller mellan studieförbund. Mellan folkhögskolor och studieförbund finns det samarbeten nästan bara inom SFI.

Källor

[Folkbildningsrådet](#)

[Kartläggning av SFI på folkhögskola](#)

[Rapport - Folkbildning med asylsökande 2016](#)

[Länsstyrelsen Tidiga insatser för asylsökande](#)

[Projekt NAD](#)